

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE WOEKERRENTE

TEKST: GERBEN HETTINGA (VALUE8)

Beleggingsfondsen en pensioenfondsen stoppen vele miljoenen in kredietverlening aan de allerarmsten tegen woekerrentes.

Microkrediet is het nieuwe wondermiddel tegen de armoede. Een kleine zelfstandige ondernemer in een ontwikkelingsland kan door middel van een microkrediet wel zijn bedrijf uitbreiden. Een tweede koe, extra winkelruimte of een naaimachine kan ervoor zorgen dat de economie van ontwikkelingslanden van onderaf kan groeien. Na de Nobelprijs voor de vrede in 2006 voor Muhammad Yunus en zijn Grameen Bank heeft microkrediet een hoge vlucht genomen.

TWEE VLIEGEN IN ÉÉN KLAP

Het vermeende succes van microkrediet wordt ook afgemeten aan het relatief grote percentage terugbetalers. Zo zou meer dan 98 procent van de leningen netjes worden terugbetaald. Dit is zelfs voor Nederlandse begrippen hoog en een percentage waar iedere bank jaloers op zou zijn. De verklaring zou zijn dat microkrediet vaak gebruikmaakt van het groepsgevoel. De lening wordt gedragen door het hele dorp, een hele stam of familie. In deze groepen staan de groepsleden onderling voor elkaar garant, waardoor de sociale druk ervoor zorgt dat de leningen netjes afgelost worden.

Bovendien zijn het vooral de vrouwen die gebruikmaken van de microkredietverstrekking. Ongeveer 80 procent van alle microkredieten wordt aan vrouwen verschaft. Hiermee wordt tegelijkertijd de emancipatie van de vrouw in ontwikkelingslanden gestimuleerd. Ook in het succesverhaal van de Indiase Grameen Bank worden juist aan vrouwengroepen leningen verstrekt. Microkrediet zorgt voor twee vliegen in één klap: het verminderen van de armoede alsmede het verbeteren van de achterstandspositie van vrouwen uit ontwikkelingslanden. Een boodschap waar iedereen graag achter wil staan, zo ook prinses Máxima, die tot

speciaal adviseur van de Verenigde Naties is benoemd.

MICROKREDIET = WOEKERRENTE

Maar wat veel mensen niet weten is dat microkrediet ook synoniem is voor woekerrentes. In Nederland worden bedrijven als Afab en DSB publiekelijk afgemaakt omdat ze mensen met een laag inkomen geld lenen tegen percentages van rond 10 tot 15 procent per jaar. Maar microkredietinstellingen verstrekken ongestoord de allerarmsten in de wereld leningen tegen rentes van boven de 30, 40 procent. Sterker nog, het wordt zelfs door vrijwel alle ontwikkelingsorganisaties aangemoedigd en door de Nederlandse overheid flink gesubsidieerd.

In Nederland hebben talloze Kamervragen over de woekerrentes ertoe geleid dat woekerrentes eindelijk zijn uitgebannen. De maximale rente in Nederland is nu 12 procent plus de wettelijke rente. Dit betekent dat kredietverschaffers momenteel

niet meer dan 16 procent mogen vragen om kwetsbare Nederlandse consumenten te beschermen. Toenmalig minister van Financiën Gerrit Zalm vond het "onwenselijk dat een kredietaanbieder een te groot risico dat een krediet niet wordt afbetaald kan afwentelen op de consument".

Voor microkredietinstellingen gelden echter andere regels. Hoewel de tarieven per ontwikkelingsland sterk verschillen zijn rentevergoedingen van 30 tot 40 procent eerder regel dan uitzondering, met zelfs uitschieters tot 80 procent. Een rentevergoeding van 35 procent betekent dat een arme boer die slechts 100 euro leent na één jaar 135 euro moet terugbetalen. Om dit op te kunnen brengen moet de investering dus meer dan 35 procent rendement per jaar opleveren om er zelf überhaupt nog iets aan over te houden.

ZOEKEN NAAR BEWIJS

Volgens de meest gangbare verklaring voor de woekerrentes zijn de kosten in ontwikkelingslanden erg hoog omdat mensen lastig te bereiken zijn en er nog nauwelijks (financiële) infrastructuur bestaat. Bovendien gaat het om relatief kleine leenbedragen, waardoor de gemaakte kosten relatief hoog zijn. Maar anderzijds liggen de arbeidskosten in ontwikkelingslanden een stuk lager. Bovendien is er veel minder stringent toezicht en nauwelijks centrale kredietregistratie, waardoor ook deze kosten uitgespaard worden.

Een ander argument is dat de reguliere banken en informele partijen in ontwikkelingslanden nog veel meer rente vragen. Maar dit kan natuurlijk nooit een rechtvaardiging zijn om zelf ook woekerrentes te vragen, zeker gezien de stelling dat bijna iedereen de lening netjes aflost. Het behoeft geen discussie dat een goed financieel systeem van groot belang is voor de ontwikkeling van een land, maar de vraag blijft